

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen yhdyspintapilotit ja pilotoitavat toimintamallit

Hyvinvointijaosto 06.03.2025 § 6
252/12.09.00/2025

Valmistelija: hyvinvointikoordinaattori Heidi Suominen,
etunimi.sukunimi(at)raisio.fi

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on lainsäädännöllisesti sekä hyvinvointialueen että kuntien velvollisuus (mm. laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä § 6, 7 ja 10). Molemmat hoitavat hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen eli hyte-tehtäviä niiden palveluiden ja toimintojen osalta, jotka kuuluvat lainsäädännön mukaan omalle järjestämisvastuulle. Hyvinvointialueen ja kuntien on lisäksi tuettava toisiaan hyte-työssä omalla asiantuntemuksellaan ja yhteensovitettava palvelut kokonaisuuksiksi.

Varsinais-Suomen hyvinvointialueen eli Varhan alueellinen hyvinvointisuunnitelma 2023-2025 (hyväksytty Varhan aluevaltuustossa 20.12.2023) työstettiin yhteistyössä kuntien kanssa.

Hyvinvointisuunnitelmassa on asetettu tavoitteet yhteiselle hyte-työlle. Varhan vastuulla on järjestää vuosittain hyte-neuvottelut, joissa seurataan hyvinvointisuunnitelman tavoitteiden toteutumista ja Varhan sekä kuntien toteuttamia toimenpiteitä, joilla tavoitteisiin päästään.

Varha ja alueen kunnat kehittävät sekä yhteensovittavat palveluitaan hyvinvointisuunnitelman tavoitteiden saavuttamiseksi. Palveluketjuja, joissa tekemistä tapahtuu sekä kuntien että Varhan puolella ja tehdään aitoa yhteistyötä samojen asiakkaiden ympärillä, kutsutaan yhdyspinnoiksi. Alueella on tunnistettu tarve selkeyttää yhdyspintoja ja lisätä ymmärrystä siitä, mitä yhdyspinnoilla tapahtuva tekeminen puolin ja toisin on. Tätä varten Varha käynnisti vuoden 2023 aikana yhdyspintojen kuvaamiseen tähtäävän työn yhteistyössä alueensa kuntien kanssa.

Vuoden 2024 aikana Varha ja alueen kunnat valmistelivat tiiviissä yhteistyössä kuvaukset hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen yhdyspinnoista, roolituksista ja työnjaosta yhdyspinnoilla. Kuvaukset laadittiin neljästä kokonaisuudesta eli

1. Terveellisten elintapojen edistäminen
2. Ehkäisevä päihdetyö
3. Väkivallan ehkäisy
4. Mielen hyvinvoinnin edistäminen ja ehkäisevä mielenterveystyö

Yhteistyön näkökulmasta alueella on toiminut hyte-yhdyspintatyön osalta useita yhdyspintatyöryhmiä ja verkostoja, kuten

- Hyte-koordinaattoriverkosto
- Mielen hyvinvoinnin, ehkäisevän päihdetyön ja väkivallan ehkäisyn kuntayhdyspintaverkosto
- Varsinais-Suomen Pakka-yhteistyöfoorumi
- Varsinais-Suomen alueellinen Vape-verkosto
- Lasten ja nuorten hyvinvointiverkosto
- Mielenterveyden edistämisen alueellinen verkosto
- Oppilas- ja opiskeluhuoltoryhmät

Lisäksi Raisio kuuluu myös alueeseen, jossa on toiminut mm. Lähisuhdeväkivallan ehkäisyn työryhmä, Alueellinen perhekeskusverkosto, Läntisen alueen yhteisövaikuttavuus -työryhmä sekä muita paikallisia työryhmiä ja foorumeja, jotka edistävät laaja-alaisesti eri ikäryhmien hyvinvointia.

Yhdyspintakuvauksissa on kuvattu myös yhteisiä alueellisia toimintamalleja eri yhdyspintateemojen osalta. Tätä kautta alueellisten verkostoiden kautta on valmisteltu yhteisiä, vaikuttavia toimintamalleja, joista osa kuuluu myös THL:n arvioimiin hyviin tai lupaaviin käytäntöihin. Toimintamalleja on lähdetty pilotoimaan Varhan, kuntien ja eri sidosryhmien, kuten järjestöjen, kanssa yhteistyönä. Raisio on mukana kaikissa alueellisissa hyte-yhdyspintapiloteissa yllä kuvatun neljän hyte-yhdyspintakokonaisuuden osalta sekä lähtenyt pilotoimaan myös paikallisia toimintamalleja mm. lähikuntayhteistyönä. Toimintamalleja ja pilotointeja toteutetaan käytännössä eri toimialoilla sekä yhteistyössä toimialojen välillä ja eri sidosryhmien kanssa.

Oheismateriaalissa kuvataan tiiviisti näitä alueellisia sekä paikallisia pilotointeja, joiden kautta haetaan vaikuttavuutta mm. niin yksinäisyyden vähentymiseen ja mielin hyvinvoinnin edistämiseen, liikkumattomuuden ehkäisyyn, ehkäisevän päihdetyön vaikuttavuuteen ja elintapojen parantumiseen, yhteisöllisyyteen ja yhteisövaikuttavuuden jalkautumiseen kuin arjen turvallisuuden tunteen vahvistumiseen edistäen kokonaisuutena eri väestöryhmien hyvinvointia ja terveyserojen kaventumista.

Esittelijä	Hyvinvointikoordinaattori Heidi Suominen
Päätösehdotus	Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen yhdyspintapilotit ja pilotoitavat toimintamallit merkitään tiedoksi.
Päätös	Päätösehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.